

Sygn. akt II UK 424/17

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z wniosku M. L.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o ustalenie ustawodawstwa właściwego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 września 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] w
z dnia 8 grudnia 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 grudnia 2016 r., sygn. akt III AUa [...] Sąd Apelacyjny w [...] w sprawie z odwołania M. L. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z 21 września 2015 r., którą organ rentowy ustalił dla niego od 1 lipca 2012 r. do 5 kwietnia 2014 r., jako właściwe, ustawodawstwo polskie, oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego w O. z 24 lutego 2016 r., sygn. akt V U [...], którym Sąd ten oddalił odwołanie.

W sprawie ustalono, że wnioskodawca M. L. od 1 grudnia 2010 r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą na terenie Polski. W dniu 10 grudnia 2014 r. złożył w Oddziale ZUS w O. wniosek o ustalenie właściwego ustawodawstwa z tytułu aktywności zawodowej wykonywanej na terenie dwóch krajów UE.

Do wniosku załączył m.in. umowę o pracę zawartą z pracodawcą brytyjską firmą E. [...] z dnia 1 sierpnia 2012 r. Podniósł, że nie prowadzi działalności na terenie Polski.

Organ rentowy dnia 18 grudnia 2014 r. zwrócił się do brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej o informacje potwierdzenie wykonywanie pracy przez wnioskodawcę. Brytyjska instytucja ubezpieczeniowa poinformowała, że wnioskodawca wykonywał pracę wyłącznie w Polsce, zaś zatrudniająca go firma nie spełnia wymogów pracodawcy delegującego zawartych w Decyzji A2 i zatrudnieni przez nią pracownicy nie mogą otrzymać od brytyjskiego ubezpieczyciela społecznego formularza A1. W związku z wykonywaniem w spornym okresie pracy wyłącznie na terenie jednego kraju, w Polsce, wnioskodawca podlega ustawodawstwu polskiemu, zgodnie z generalną zasadą miejsca wykonywania pracy.

Wnioskodawca dowodził, że w ramach zawartej umowy o pracę zatrudniony był jako doradca biznesowy, został oddelegowany do pracy w Polsce, miał nienormowany czas pracy, która polegała na pozyskiwaniu klientów, podmiotów gospodarczych do świadczenia usług doradczych. Na podstawie dołączonych dowodów wpłat, Sąd ustalił, że wnioskodawca otrzymał wynagrodzenie za pracę w miesiącu październiku 2014 r. 58,43 i 63,49 funtów. Innych dowodów na otrzymanie wynagrodzenia nie przedstawił.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji wyrokiem z 24 lutego 2016 r., sygn. akt V U [...] oddalił odwołanie ubezpieczonego od zaskarżonej decyzji. Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył apelacją odwołujący się, zarzucając mu naruszenie art. 11 i 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 200 z 7.6.2004, s. 1); art. 16 ust. 1-3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE L z dnia 30 października 2009 r.); art. 267 zd. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej; art. 233 § 1 i 2 k.p.c.

Sąd drugiej instancji w wyniku rozpoznania apelacji odwołującego się stwierdził, że apelacja wnioskodawcy jest nieuzasadniona, bowiem Sąd Okręgowy nie popełnił błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, albowiem prawidłowo zinterpretował i zastosował odpowiednie przepisy prawa. Sąd Apelacyjny podzielił argumenty zawarte w uzasadnieniu Sądu Okręgowego i przyjął je za własne.

Sąd odwoławczy wskazał, że stosownie do art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego nr 883/2004 osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym wykonuje swoją pracę najemną. Oznacza to, że przyjęcie związania się stosunkiem pracy w Wielkiej Brytanii przez wnioskodawcę, który prowadził działalność gospodarczą w Polsce, w świetle tego przepisu, skutkować winno co do zasady podleganiem przez niego w zakresie ubezpieczeń społecznych ustawodawstwu brytyjskiemu.

Jak jednak wynikało z akt sprawy, organ rentowy, kwestionujący istnienie tytułu ubezpieczenia wnioskodawcy w Wielkiej Brytanii przeprowadził właściwe postępowanie w oparciu o art. 16 ust. 4 i art. 5 rozporządzenia wykonawczego, nawiązując stosowną współpracę z brytyjską instytucją ubezpieczeniową i na podstawie uzyskanych informacji określił tymczasowo dla wnioskodawcy ustawodawstwo polskie, z uwagi że w Polsce prowadzi działalność, nadto praca najemna wykonywana była wyłącznie w Polsce, zaś zatrudniający wnioskodawcę pracodawca nie miał prawa delegowania pracowników na teren innego państwa. Brytyjska instytucja ubezpieczeniowa odmówiła wnioskodawcy objęcia go ubezpieczeniem społecznym i wydania druku A1.

W konsekwencji organ rentowy, jak wyżej wskazano, prawidłowo zastosował przepisy i procedurę dotyczącą ustalenia ustawodawstwa właściwego dla ubezpieczonego przy czym, wbrew jego zarzutom, sama brytyjska instytucja ubezpieczeniowa uznała, że wnioskodawca nie wykonywał pracy na terenie Wielkiej Brytanii.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną odwołujący się w całości. Skargę oparto na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego.

Jak wynika z jego treści, uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 (potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących poważne wątpliwości) oraz pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c. Wskazano, że w ustalonym stanie faktycznym tej sprawy zachodzi istotna rozbieżność między zaskarżonym orzeczeniem Sądu Apelacyjnego oraz ugruntowaną linią orzecznictwa w przedmiocie podlegania ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych oraz - na tej podstawie - obowiązkowo ubezpieczeniom społecznemu, emerytalnemu i rentowym na terenie RP z tytułu wykonywania pracy najemnej na terenie UE. Skarżący wskazał, że w przedmiotowej sprawie ubezpieczony przedstawił wszelkie okoliczności faktyczne, jak i dowody przemawiające za niezasadnością nieuwzględnienia jego wniosku odnośnie braku stwierdzenia tak przez organ rentowy, jak i Sądy obu instancji, jego niepodlegania w zakresie ubezpieczeń społecznych ustawodawstwu polskiemu, wynikającego z odwołania od decyzji organu rentowego oraz z apelacji. Uzasadnia to brak spójności kwestionowanego orzeczenia oraz brak jego zgodności z ugruntowaną linią orzecznictwa Sądu Najwyższego w tej materii.

Organ rentowy nie składał odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie zachodzi potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 czy też 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08; czy z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., sygn. akt I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.; z 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Ponadto, ze

względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124).

Z kolei, przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności niniejszej sprawy należy uznać, że skarżący nie wykazał należycie, aby w sprawie występowała potrzeba wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości, ani że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Samo wyliczenie kilku orzeczeń, z którymi, zdaniem skarżącego, nie jest zgodne zaskarżone orzeczenie i przytoczenie fragmentu jednego wybranego orzeczenia Sądu Najwyższego nie jest wystarczające dla wykazania, że w danej sprawie występują rozbieżności w orzecznictwie, czy też, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna. W

szczegółności skarżący nie porównał zupełnie stanów faktycznych przytoczonych przez siebie wyroków ze stanem faktycznym niniejszej sprawy. Natomiast już z pobieżnej lektury uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2013 r. (sygn. akt II UK 333/12, OSNP 2014 nr 3, poz. 47) wynika, że zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego nie jest z nim sprzeczny, bowiem w realiach niniejszej sprawy, to nie polski organ ubezpieczeniowy dokonywał oceny podlegania ubezpieczeniom społecznym na terenie Wielkiej Brytanii, zwrócił się on bowiem w tym zakresie to organu brytyjskiego i to na podstawie odpowiedzi tego organu, wydał decyzję o podleganiu ubezpieczeniu polskiemu. Ponadto, skarżący całkowicie pomija, że w niniejszej sprawie ustalono, że nie wykonywał on pracy na terenie Wielkiej Brytanii, gdyż całość pracy wykonywana była na terenie Polski, zaś brytyjski organ rentowy, na tej podstawie, odmówił objęcia wnioskodawcy ubezpieczeniem społecznym na terenie Wielkiej Brytanii, wydanie zatem odmiennego rozstrzygnięcia przez polski organ rentowy skutkowałoby nieobjęciem odwołującego się ubezpieczeniem w żadnym z tych państw, co jest niedopuszczalne.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.